

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

Administration of Student Care and Support System according to
Brahma Vihara 4 of School Under the Secondary Educational
Service Area Office Nakhon Si Thammarat

พชรกมล บุญฤทธิ์, มะลิวัลย์ โยธารักษ์, กษมา ศรีสุวรรณ, นพรัตน์ ชัยเรือง
Pacharakamol Boonrit, Maliwan Yotharak, Kasama Srisuwan, Nopparat Chairueng
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus
E-mail: pacharakamol8661@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เปรียบเทียบการดำเนินการจัดการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ศึกษาแนวทางการดำเนินการจัดการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 60 โรงเรียน จำนวน 300 คน เป็นวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบโดยการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ โดยมีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Differen: LSD) และสรุปข้อมูลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะโดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินการจัดการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ได้รับบทความ: 10 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 5 เมษายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 8 เมษายน 2565

Received: March 10, 2022; Revised: April 5, 2022; Accepted: April 8, 2022

2. เปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เมื่อจำแนกตามสถานภาพ และการเข้าร่วมอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยใช้หลักความเป็นธรรม ความใส่ใจ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในด้านต่าง ๆ

คำสำคัญ: การบริหาร, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, พรหมวิหาร 4

Abstract

The purposes the student were 1) to study the implementation of the student care and support system management, 2) to compare the implementation of student care and support system management, 3) to explore the guidelines for the management of student care and support student support system according to the Principle of Brahnavihara 4 the schools under the Secondary Education Service Area Office Nakhon Si Thammarat. The study was conducted with school administrators and teachers, involved in the student care and support system from 60 schools total 300 people. The research instrument used was a questionnaire. The statistics used were percentage, average, and standard deviation, and comparison was conducted by testing hypothesis by t-test and one-way ANOVA analysis.

The research results finds that:

1. The average management of the student support system according of the schools under the Secondary Educational Service Area Office, Nakhon Si Thammarat, overall, was very high. When each aspect was considered, it was found that the average of student promotion and development was highest, followed by the aspect of knowing students individually with students screening. Learner forwarding section has minimum average

2. To compare the management of the student system according to the of the schools under the Secondary Educational Service Area Office,

Nakhon Si Thammarat. When they were classified by status and attendance, there was a statistically significant difference at a .05 level when they were classified by work experience and school size, there was no difference.

3. The guideline for the management of the student system according to the principle of the Brahmvihàra of the schools under the Secondary Educational Service Area Office, Nakhon Si Thammarat. The most important aspect was the screening of students employing the principle of fairness, caretaking to help students, to utilize information in promoting and developing of students to be competent in various areas.

Keywords: Administration, Student Support System, Brahma Viharn 4

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 แนวทางการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน ทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของ แต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการคือเรื่องความรู้และทักษะ ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความ แตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสาน ความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานจึงกำหนดนโยบายสำคัญในการให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง นักเรียนมีทักษะต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข มีความรู้สึกรับรู้คุณค่าในตัวเองและผู้อื่น มีทักษะในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: 1)

1) กระทรวงสาธารณสุข จึงได้กำหนดแนวทางในระบบการดูแลสุขภาพช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ปัญหา 5) การส่งต่อ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2546: 7) จากรายงานสถิติของกรมสุขภาพจิต พบว่า ปัญหาของเยาวชนในโรงเรียน มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตที่แสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ปัญหาทางอารมณ์ มีอาการซึมเศร้า ท้อแท้ และหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2552: 20–24) เยาวชนต้องได้รับการช่วยเหลือสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีนักเรียนจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบ โดยตรงและทางอ้อมจากปัญหาดังกล่าว ในการสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนพบข้อมูล นักเรียนมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาครอบครัว บิดามารดาหย่าร้างแยกกันอยู่ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ บิดามารดาอยู่ต่างจังหวัด นักเรียนต้องอาศัยอยู่ กับญาติพี่น้องหรืออยู่กันตามลำพังสภาพเช่นนี้ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกละเลยความอบอุ่น มีผลกระทบต่อด้านการเรียนมาโรงเรียนอย่างมีความสุข ส่งผลให้ไม่มีสมาธิในการเรียน ตื่นสายมาโรงเรียนไม่ทัน ขาดเรียน หนีเรียน ผลการเรียนตกต่ำ นักเรียนเหล่านี้หากถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีเช่น การใช้สารเสพติด หรือไปเที่ยวเตร่ อาจคล้อยตามได้ง่ายจากปัญหาดังกล่าว โรงเรียนจึงต้องพยายามหาวิธีที่จะช่วยเหลือ และป้องกันปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียน เรียนอย่างมีความสุขประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จึงได้ดำเนินงานระบบดูแลสุขภาพช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันมิให้เกิดปัญหาหรือลุกลาม โดยเฉพาะเด็กกลุ่มเสี่ยง และแก้ปัญหาให้นักเรียนในเบื้องต้นได้ให้มีการใช้ระบบดูแลสุขภาพช่วยเหลือ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2552: 14) ช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการที่เป็นไปตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ที่มุ่งให้ทั้งนักเรียน บุคลากร และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน รวมทั้งได้มีการนำหลักพรหมวิหาร 4 ดำเนินงานเพื่อดูแลสุขภาพช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตรวจสอบได้เป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคมรวมทั้ง ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการบริหารระบบดูแลสุขภาพช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารระบบดูแลสุขภาพช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

3. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

3.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2564 จำนวน 60 โรงเรียน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) โดยการวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตามสัดส่วนของขนาดโรงเรียน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง 300 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้รับการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ครอบคลุมข้อมูลตามที่ต้องการ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ และแบบสอบถามงานวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form โดยการสแกนคิวอาร์โค้ด และวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงประเด็น ข้อเสนอแนะเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช แต่ละด้าน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลแบบแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์การใช้หลักการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบโครงการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อวัดระดับและประเมินผล โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปล

ความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของ Best วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช วิเคราะห์โดยใช้วิธี F-test, t-test และวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงประเด็น ข้อเสนอแนะเรื่องแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช แต่ละด้าน

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช สรุปผลการวิจัยได้ว่า

4.1 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน ส่วนด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแต่ละด้าน

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนโดยการเยี่ยมบ้าน นักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนรายบุคคล เพื่อสะดวกในการดูแลให้ความช่วยเหลือ และมีการบันทึกและรายงานผลพฤติกรรมนักเรียน พร้อมคำชื่นชมในพฤติกรรมที่พัฒนาขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการใช้ข้อมูลต่างๆ ของนักเรียนในการคัดกรองนักเรียนด้วยความปรารถนาดีจะดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มีการเอาใจใส่ดูแล ดูแลจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนด้วยความรักและปรารถนาดีต่อผู้เรียน และมีการใช้ระเบียบสะสมในการคัดกรองนักเรียนเพื่อการดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อจัดกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อประสานการช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อย และการปรับปรุงพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4) **ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา** ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการให้คำปรึกษาและแนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน และมีการสร้างขวัญกำลังใจ แก่นักเรียนในโอกาสต่าง ๆ ด้วยความชื่นชมยินดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลาย มีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมเพื่อช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5) **ด้านการส่งต่อ** ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดให้ครูประจำชั้น หรือ ครูที่ปรึกษาประสานความร่วมมือกับครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองเพื่อส่งต่อนักเรียนมีปัญหาไปแก้ไข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีการประชุมกลุ่ม เพื่อปรึกษาปัญหานักเรียนเป็นรายกรณี มีการจัดระบบส่งต่อนักเรียนมีปัญหา ให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกแก้ไข มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4.2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช
จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของโรงเรียน และการเข้าร่วม
อบรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1) **จำแนกตามสถานภาพ** ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ไม่แตกต่างกัน

2) **จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน** พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) **จำแนกตามระดับขนาดของโรงเรียน** พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการ

ป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลจากศึกษาแนวทางการดำเนินงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกัน ผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมในหลายลักษณะทั้งด้านบวกและด้านลบ ก่อให้เกิดความหลากหลายในด้านพฤติกรรม ความเป็นอยู่ สติปัญญา ดังนั้น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจึงต้องรู้จักข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูเข้าใจในตัวนักเรียนมากขึ้น ข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งมีวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม การสอบถาม เก็บข้อมูลจากระเบียนสะสม การลงเยี่ยมบ้านนักเรียน มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาด เพื่อจะได้ใช้แก้ปัญหาให้นักเรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์

2) ด้านการคัดกรองนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหา และความต้องการด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติซึ่งควรได้รับการส่งเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา 2) กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณี 3) กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน 4) กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ความเป็นอัจฉริยะแสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้น จนถึงขั้นสูงสุด

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 การส่งเสริมพัฒนานักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพมีความภูมิใจในตนเองใน ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ โรงเรียนคาดหวังต่อไป

การส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีหลายวิธี คือ 1) การจัดกิจกรรมโฮมรูม 2) การเยี่ยมบ้าน 3) การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน 4) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านหลักพรหมวิหาร 4 การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการ ช่วยเหลือทั้งการป้องกัน และการแก้ไขปัญา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกันการป้องกันและแก้ไขปัญาให้กับนักเรียนนั้น ครูที่ปรึกษาต้องดำเนินการมี 2 ประการ คือ 1) การให้คำปรึกษาเบื้องต้น 2) การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญา เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน

5) ด้านการส่งต่อตามหลักพรหมวิหาร 4 การป้องกันและแก้ไขปัญาของนักเรียน อาจมีกรณีที่บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบคือ 1) การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง 2) การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่า เป็นปัญาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียนจะดูแลช่วยเหลือได้ เพื่อไม่ให้ นักเรียนเสียโอกาส เสียอนาคต

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาการดำเนินงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยมีสมมติฐาน คือ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก เป็นไปดั่งข้อสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ในการบริหารงานให้การศึกษา มีการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับนโยบายของการจัดการศึกษา ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขตลอดชีวิต ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้หลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ควบคู่กับการบริหารงานเพื่อส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพดีมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นริศรา จูแย้ม, 2555: 40) ได้ศึกษาวิจัย “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนตามความ คิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง” พบว่า การดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริม นักเรียนและพัฒนา นักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช วิชาวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปดังข้อสมมติฐานเพราะว่า ผู้บริหารกับครูมีความรู้ประสบการณ์ทำงานในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ผู้บริหารมีหน้าที่หลักคือการบริหาร แต่ครูมีหน้าที่หลักคือการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ประนอม แก้วสวัสดิ์, 2556: 59) ได้วิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูที่ปรึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันโดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นการส่งเสริมพัฒนานักเรียนการป้องกันและแก้ไขปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 8 ระดับ .05 ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เพราะว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย ซึ่งมีการสะสมประสบการณ์ไม่เท่ากัน ความรู้ที่มี หรือทัศนคติจึงต่างกัน ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (มุกดา อนุภานนท์, 2555: 43) ได้ศึกษาวิจัย “การศึกษาพฤติกรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของ

ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17” พบว่า (1) คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามการ รับรู้ของครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเมตตา ด้านเมตตา ด้านอุเบกขา และด้านกรุณา (2) ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามการรับรู้ของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติ .05

2.3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เพราะว่า ขนาดโรงเรียนมีขอบข่ายงานหลัก หรือภารกิจที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเหมือนกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (จันจิรา ไชยรัตน์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2561: 32) ได้ศึกษาวิจัย “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 จำแนกตามการเข้าร่วมอบรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะว่า ควรได้รับการฝึกอบรมสัมมนา เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (รัฐสยาม วงศ์จันทร์, 2559: 60) ได้ศึกษาวิจัย “การศึกษาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23” ผลการวิจัย ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและประสิทธิผลต่อการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งต่างกัน ประสบการณ์ทำงานต่างกัน พบว่าโดยภาพรวมแล้วไม่แตกต่างกัน ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยภาพรวมแล้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ก็แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือและครูผู้สอน มีระดับความคิดเห็นที่

แตกต่างกัน ดังนั้น ควรได้รับการฝึกอบรม สัมมนา เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การศึกษาดูงานเพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างโรงเรียนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนางานให้มากขึ้น จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดเดียวกัน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรนำหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยวิธีการจัดให้มีการเข้าร่วมอบรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกโรงเรียน
- 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรมีนำการบริหารเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการส่งต่อนักเรียนมาใช้อย่างจริงจัง เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือมีประสิทธิภาพมากขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
- 2) ควรศึกษาแนวทาง/วิธีการ/บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาความสัมพันธ์กับชุมชนในการส่งเสริมการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 3) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการส่งต่อนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2556). **คู่มือกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- จันจิรา ไชยรัตน์ และ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นริศรา จุ้ยแ้ม. (2555). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ประนอม แก้วสวัสดิ์. (2556). เรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- มุกดา อนุกานนท. (2555). การศึกษาพฤติกรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร การศึกษาตามการ รับรู้ของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. **วิทยานิพนธ์ปริญญาหลักสูตรการศึกษา มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัฐสยาม วงศ์จันทะ. (2559). การศึกษาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.